

NALEVING VAN DE EU-WETGEVING INZAKE HUISVESTING VAN DRACHTIGE ZEUGEN

De overgang van individuele huisvesting naar groepshuisvesting van drachtige zeugen biedt de dieren meer netto vloeroppervlak voor beweging, exploratie en sociaal gedrag. Echter verbouw van bestaande stallen leidt vaak tot suboptimale huisvestingssystemen en interpretatieproblemen. Nieuwe stallen voldoen vaker aan de EU-regelgeving.

SAMENVATTING VAN DE EU-RICHTLIJN MET BETREKKING TOT HUISVESTING VAN ZEUGEN (2008)

IN DE EU RICHTLIJN WORDEN GELTEN EN ZEUGEN ALS VOLGT ONDERSCHIEDEN:

- 'Gelt' is een vrouwelijk varken van de puberteit tot de eerste worp
- 'Zeug' is een vrouwelijk varken na de eerste worp
- 'Guste en drachtige zeug' is een zeug tussen het spenen en een week voor het werpen.

IN HET EFSA-RAPPORT OVER HET WELKIJK VAN ZEUGEN (2007) STAAN EEN AANTAL AANBEVELINGEN EN TOEKOMSTIGE ONDERZOEKSDOELEN VOOR GROEPSHUISVESTING VAN ZEUGEN:

- Verbetering van de kwaliteit van de vloer om kreupelheid te voorkomen
- Het minimaliseren van agressie door het verminderen van mengmomenten (vooraf mengen, sorteren, geen hergroepering)
- Het ontwikkelen van systemen die meer vrijheid tussen spenen en 4 weken dracht toestaan
- Het verstrekken van een vezelrijk rantsoen en foerageermateriaal

✓ Op alle varkensbedrijven met 10 of meer zeugen moeten alle zeugen in groepen worden gehouden vanaf 4 weken na inseminatie tot 1 week voor het werpen. Voor minder dan 6 varkens per hok moet de minimale lengte van de zijden van het hok 2,4 m en voor grotere groepen 2,8 m bedragen. De minimale "vrije ruimte" per gelt is 1,64 m² en per zeug 2,25 m². In kleinere groepen (<6) is 10% meer ruimte nodig terwijl 10% minder ruimte per zeug is toegestaan in grote groepen (≥ 40). Zeugen en gelten moeten **kunnen beschikken over manipuleerbaar materiaal en voldoende volumineus of vezelrijk voedsel**. Er moeten maatregelen worden getroffen om de agressie in groepen te minimaliseren. Deze welzijnsregels werden in 2001 door de EU goedgekeurd en gepubliceerd in Richtlijn 120/2008/EC.

✓ Voor betonnen **roostervloeren** geldt een maximale spleetbreedte van 20 mm en de minimale balkbreedte is 80 mm. Als andere materialen worden gebruikt dan geldt: *"De vloeren moeten effen maar niet glibberig zijn om te voorkomen dat de dieren zich verwonden, en moeten zo zijn ontworpen, gebouwd en onderhouden dat zij bij de dieren geen letsels of pijn veroorzaken. Zij moeten aangepast zijn aan het gewicht en de grootte van de dieren en moeten, wanneer geen strooisel wordt verstrekt, een stevig, vlak en stabiel oppervlak vormen."* (paragraaf 5, hoofdstuk 1, bijlage 1 van richtlijn 120/2008/EG).

✓ Verschillende landen hebben strengere regels (Mul et al., 2010), die als wenselijk kunnen worden gezien. In het Verenigd Koninkrijk en Zweden moeten zeugen direct los lopen na het spenen. In Nederland mogen ze individueel worden gehouden tot 4 dagen na inseminatie. **Alle landen volgen de EU-regelgeving met 2,25m² per zeug waaronder ten minste 1,30 m² dichte vloer die maximaal 15% openingen mag bevatten.**

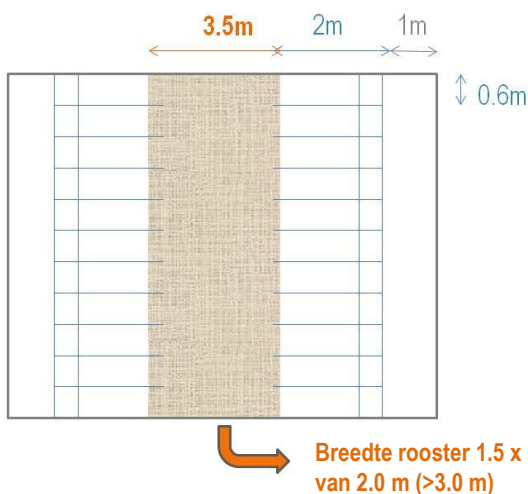
MOGELIJKE PROBLEMEN BIJ DE INTERPRETATIE

1 - Volgens de EU-verordeningen is de minimum hokoppervlakte voor gelten en zeugen verschillend. Maar een groot deel van de varkensbedrijven houden gelten en zeugen samen in een gemengde groep vanaf de eerste levensinseminatie. Voor een inspecteur is het moeilijk om gelten en eersteworps zeugen te onderscheiden binnen een groep (de dieren hebben geen paspoort). Het zou duidelijker zijn als onder de term "zeug" alle vrouwelijke varkens na hun eerste levensinseminatie verstaan worden, zoals in Nederland al het geval is.

2 - Sommige lidstaten hebben specifieke interpretaties met betrekking tot de dichte vloer. Bijvoorbeeld in Nederland moet de 1,3 m² dichte vloer per zeug een aaneengesloten gebied zijn. Maximale percentages van openingen in een dichte vloer zijn 10% in Denemarken en in 5% in Nederland met een maximale sleufbreedte van 10 mm of een diameter van 20 mm bij ronde openingen. Het EU maximum van 15% ligt dicht bij het percentage openingen in standaard betonroosters.

3 - In de EU-voorschriften staat dat "Alle varkens moeten ten minste eenmaal per dag worden gevoerd. Wanneer varkens in groep worden gevoerd en niet ad libitum of via een automatisch individueel voedselsysteem, moeten zij allemaal tegelijk kunnen eten." Dit betekent dat beperkt gevoerde zeugen **gelijktijdig moeten worden gevoerd of tijdens het eten gescheiden van hokgenoten door hekwerk**. Volgtijdige voersystemen met beperkte voeding zonder bescherming tijdens het eten zijn niet toegestaan om onderlinge concurrentie te voorkomen. Ad libitum voersystemen zonder bescherming tijdens het eten zijn toegestaan wanneer voer 24 uur per dag beschikbaar is.

4 - Een deel van het drinkwater kan worden verstrekt in de trog om de voeropname te bevorderen. Maar onbeperkt vers water moet dan beschikbaar zijn via een aparte drinkgelegenheid. Normaal gesproken is een drinkplaats per 10 dieren voldoende, maar sommige landen hebben strengere regels.

Typisch voorbeeld van de afmetingen van voerligboxen met uitloop

5 - Normaal gesproken is er binnen een **groepshok variatie in inseminatiedatum** dus het is raadzaam om de hele groep al enkele dagen vóór 4 weken na inseminatie te verplaatsen. Dit voorkomt latere of vroegere introductie van een aantal individuele zeugen in een andere groep. Individuele zeugen mogen nooit aan een onbekende groep toegevoegd worden vanwege het risico dat alle rangordegevechten zich op die zeugen richt.

6 - Zeugen moeten "**een toereikende hoeveelheid bulk- of vezelrijk voer en energierijk voer**" krijgen. Dit is vaak aanwezig in de vorm van gemalen vezels in de voeding, maar niet als afzonderlijke lange vezels. In de meeste EU-zeugen hebben geen vezelrijk voer met lange vezels. In strossallen zijn lange vezels zijn onbeperkt beschikbaar in het stro. In andere systemen kunnen kuilvoer of hooi dienen als ruwvoer.

7 - In voerligboxen met uitloop is er voldoende ruimte nodig om **sociaal gedrag uit te kunnen voeren en om te draaien**, wat een minimale breedte van het gebied achter de boxen vereist, in dubbele rijen zou dit 3 m moeten zijn, dat wil zeggen 1,5 keer de lichaamslengte van 2 meter. Het verbouwen van een systeem met individuele huisvesting naar groepshuisvesting door simpelweg de individuele boxen te openen met slechts 1,5 meter achter de boxen kan voldoen aan de regels (als bijvoorbeeld niet alle boxen bezet zijn), maar dit zal het welzijn en de technische resultaten niet verbeteren.

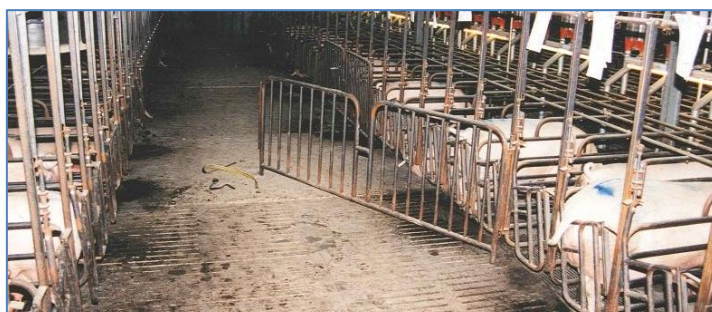
DETECTIE VAN PUNTEN DIE NIET AAN DE WETGEVING VOLDOEN

Op de meeste varkensbedrijven zal de bedrijfsvoering prima zijn, maar vanwege tekortkomingen (bijvoorbeeld in hokgrootte of ventilatiesysteem) of persoonlijke voorkeuren zal een systeem niet altijd voldoen aan de (geest van de) wet.

✓ Bijvoorbeeld, een hok van 22,5 m² biedt plaats aan 10 zeugen maar kan ook worden gebruikt om 9 of 11 zeugen of een mengsel van zeugen en gelten te huisvesten. Zo kan geringe overbezetting in sommige hokken soms gecompenseerd worden door onderbezetting in andere. De gemiddelde bezetting op bedrijfsniveau is dan correct, maar op hokniveau niet. Vanwege de biologische variatie in inseminatiedata en groepssamenstelling kan dit soms problemen veroorzaken op het bedrijf. **Wij adviseren dat de inspecteur dan de gemiddelde veebezetting berekent in een aantal drachtige zeugen hokken.**

✓ Ten tweede blijven soms de poortjes van de boxen vergrendeld omdat dat tot minder arbeid, schonere hokken en minder agressieve interacties leidt. De zeugen worden dan pas vrijgelaten als een inspecteur het bedrijf bezoekt. Deze praktijk wordt echter gemakkelijk herkend als verse wonden of vuile vloeren aan de achterkant van de boxen te zien zijn (normaal mesten zeugen buiten de boxen). **Het zou goed zijn als er maatregelen getroffen kunnen worden die ervoor zorgen dat de zeugen alleen worden opgesloten gedurende 30 minuten vanaf de voerstart.**

✓ Ten derde moeten zeugen minimaal in een groep gehouden worden vanaf 4 weken na inseminatie tot 1 week voor het verwachte werpen. Zeugen hebben normaal gesproken 16 weken van de cyclus geen biggen en ze mogen maximaal 5 van de 16 weken individueel worden gehouden. Dat is 31% van de tijd die ze doorbrengen in het de drachtige zeugenstal. **Als er te veel (> 40%) van de zeugen in individuele hokken gehouden worden dan betekent dit er te weinig zeugen in groepshuisvesting lopen.** Anderzijds als een groot deel van de zeugen in de kraamstal geen biggen heeft vraagt dit om aandacht, omdat dit erop zou kunnen wijzen dat de zeugen te vroeg naar de kraamstal worden verplaatst. Een dergelijke situatie heeft aandacht en correctie nodig. De verhouding tussen zeugen met en zonder biggen in verschillende drachtigheidsstadia kan met het gebruik van meerwekensystemen anders liggen dan in genoemde voorbeelden.

Voerligboxen met uitloop met een brede gang tussen twee rijen. Vieze/natte plekken laten zien dat de boxen meestal gesloten zijn

BRONNEN:

EU (2008) [Official Journal of the European Union in December 2008](#)

Mul, M., Vermeij, I., Hindle, V. and Spoolder, H. (2010). [EU-Welfare legislation on pigs](#). Report 273, Wageningen UR Livestock Research, Lelystad, The Netherlands, 21 p.

EFSA (2007) [Scientific Opinion of the Panel on Animal Health and Welfare on a request from the Commission on Animal health and welfare. Aspects of different housing and husbandry systems for adult breeding boars, pregnant, farrowing sows and unweaned piglets](#). The EFSA Journal (2007) 572, 1-13

Vermeer, H.M., Plagge, J.G., Hoofs, A.I.J., Roelofs, P.F.M.M., Spoolder, H.A.M. (2000). [Groepshuisvesting voor guste en drachtige zeugen](#). (Handbook group housing for dry sows) Praktijkonderzoek Veehouderij, Lelystad, NL, 56 p.

